

Demostat

istraživačko - izdavački centar

objavljuje

PULS GRAĐANA SRBIJE

Novogodišnje istraživanje javnog mnjenja

Šta želimo
u Novoj 2017.

Jesmo li za
obavezni vojni
rok ponovo

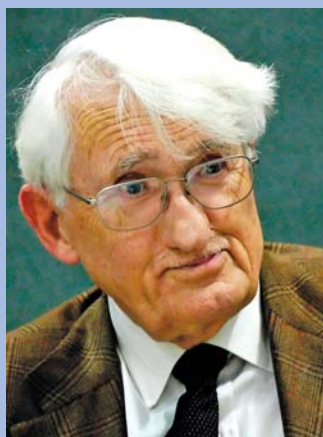
Da li smo za
vraćanje đачkih
uniformi

Idemo li na
zimovanje

Koliko smo
zaduženi
kreditima

Čitamo li
novine

Budi
Danas
pаметan

Javno mnjenje ne postoji kao takvo, već se u najboljem slučaju mogu izdvojiti tendencije koje u datim okolnostima deluju u pravcu stvaranja javnog mnjenja.

Jürgen Habermas (1929) nemački sociolog i filozof

Istraživanje je sprovedeno od 10. do 17. decembra na uzorku od 1.200 punoletnih građana Srbije, telefonskom anketom.

Novogodišnje želje bolji život i standard

Ako se izuzmu zdravlje i sreća, što svi želimo, građani Srbije u najvećem broju u Novoj 2017. godini žele nešto vezano za bolji život u materijalnom smislu. Tako 38 odsto građana sebi i svojoj porodici u Novoj godini želi bolji standard, više novca, veće penzije i stan. Veliki broj građana – njih 17 odsto želi posao, odnosno zaposlenje. U zbiru to je 55 odsto, odnosno više od polovine ispitanika. Međutim, jako veliki broj građana, ukupno gledano stavlja neke vrednosti ispred želja vezanih za standard. Tako je 9 odsto ljudi sebi i svojoj porodici poželetelo ljubav, isto toliko 9 odsto, uspeh dece i unuka, i isto

Građani Srbije žele izlazak iz krize i napredak

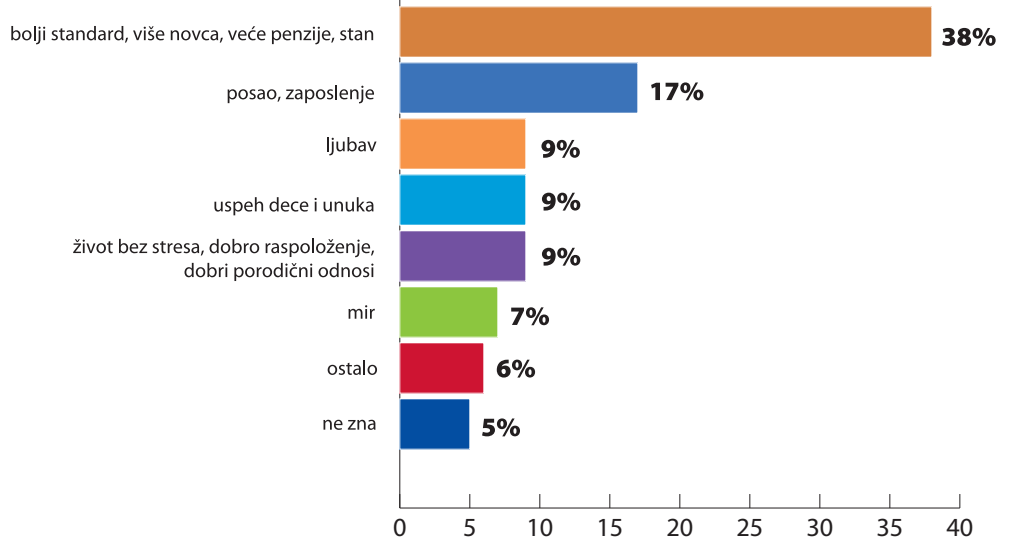
toliko – 9 odsto – život bez stresa, dobro raspoloženje i dobre porodične odnose. Mir želi 7 odsto, 6 odsto navelo je neke druge želje, dok 5 odsto ne zna šta bi poželetelo u 2017.

A na pitanje, šta bi poželeteli Srbiji, 23 odsto građana odgovara – izlazak iz krize i napredak. Mir je drugom mestu sa 19 odsto, dok je bolji standard na trećem mestu sa 15 odsto. Više posla želi 14 odsto, za slogu se opredeljuje 6 odsto, a za ulazak Srbije u Evropsku uniju tek 3 odsto. Bolju Srbiju kao takvu navodi u odgovorima 3 odsto, a više odgovornosti prema građanima isto toliko.

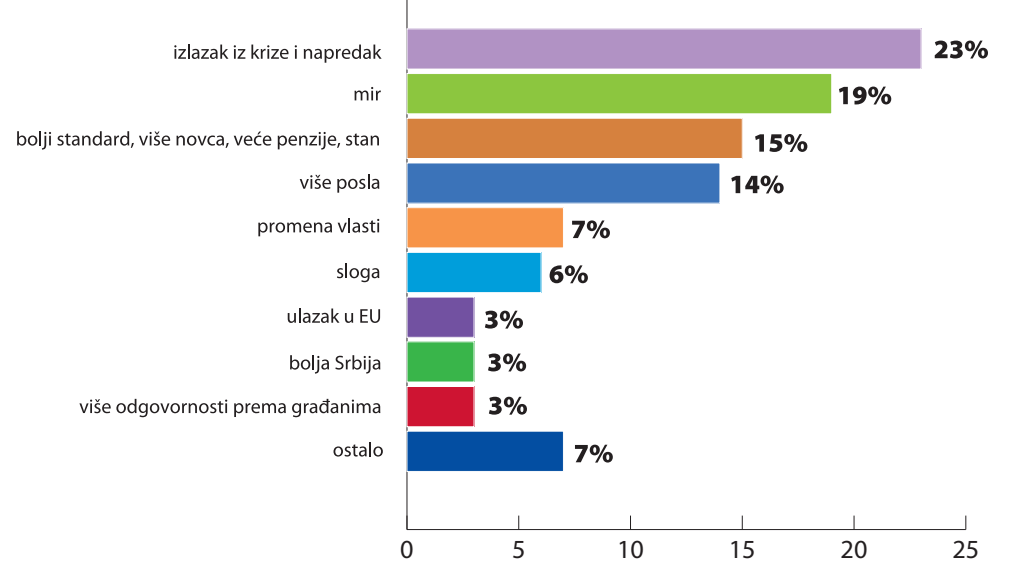

Foto: Darek Delmanowicz / EPA

Šta biste poželeteli sebi i porodici u novoj 2017. godini, ne računajući zdravlje i sreću jer se to podrazumeva?

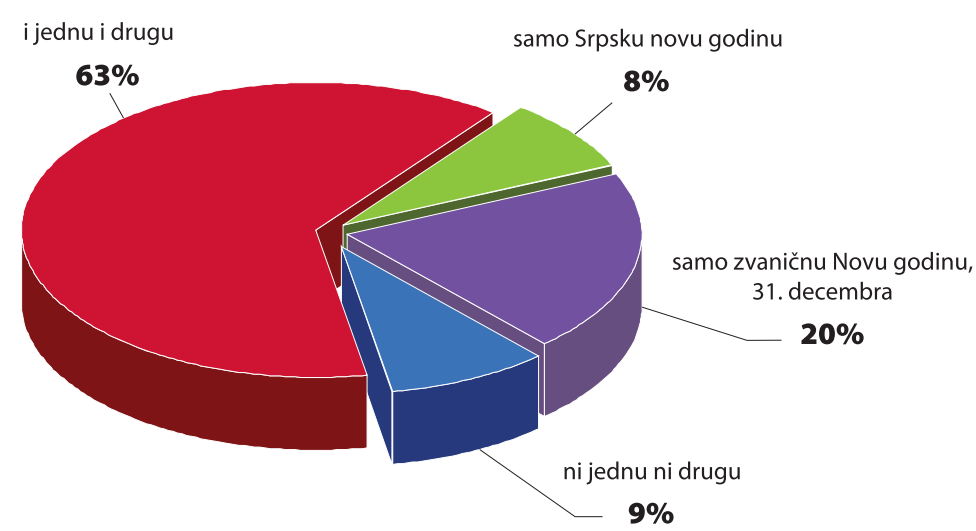
A šta biste za Novu godinu poželeteli Srbiji?

Koju Novu godinu slavimo

Najveći broj građana slavi i „zvaničnu“ i „srpsku“ Novu godinu – njih 63 odsto, dok jedna petina, ili 20 odsto, slavi samo prvu. Samo „srpsku“ slavi 8 odsto građana, a ni jednu ni drugu za procenat više – njih 9 odsto.

Koju novu godinu slavite?

Zimovanja i krediti

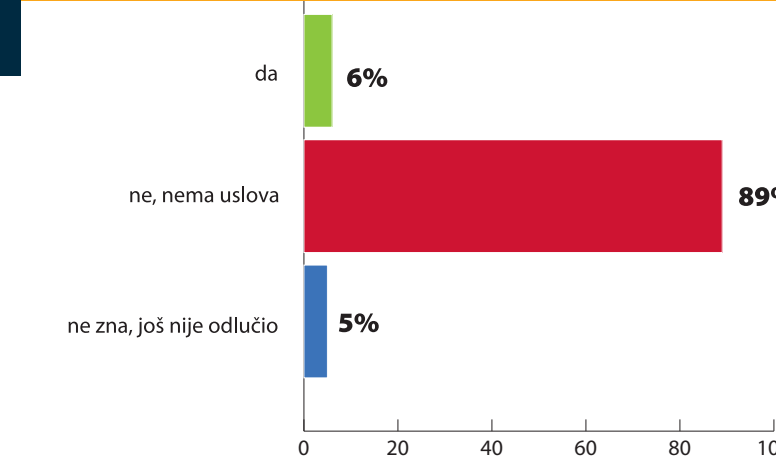
Velika većina građana Srbije neće ići na zimovanje – čak 89 odsto je na to pitanje odgovorilo negativno i da nema uslova za to. Na zimovanje ide 6 odsto dok se 5 odsto građana dvoumi, odgovorivši da nisu još odlučili.

Čak 68 odsto građana tvrdi da nema kredit i da ga neće uzimati

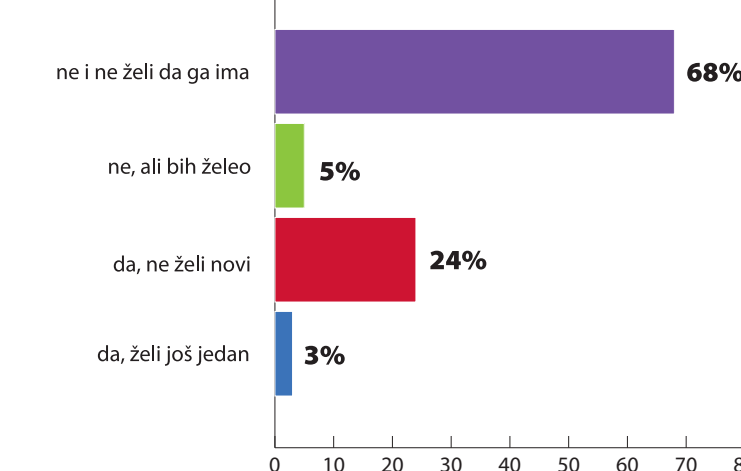
Zanimljivo je da, uprkos tome što se tvrdi da veliki broj građana uzima kredite, čak 68 ispitanika tvrdi da nema kredit i da ne želi da se zaduži na ovaj način. Još 5 odsto nema kredit, ali bi hteli da ga imaju. Kredit ima 24 odsto stanovništva i ne želi novi. Samo tri odsto onih koji već imaju neki kredit, nemaju ništa protiv da se ponovo tako zaduže.

Da li ćete ove zime ići na odmor, na zimovanje?

Da ode na zimovanje ne može 89 odsto građana

Da li imate neki kredit?

Đačke uniforme nisu „izašle“ iz mode

Da li podržavate ili ne podržavate ideju da učenici osnovnih i srednjih škola obavezno nose školske uniforme?

Za vraćanje obaveznih uniformi u škole ukupno se izjašnjava 80 odsto građana

Nalaz koji predstavlja iznenađenje jeste veliki stepen podrške vraćanju obaveznih školskih uniformi u srednje škole. Zanimljivo je da su i prosvetne vlasti najavile da će anketirati roditelje o ovoj temi. Nalazi, međutim, nisu značajni samo sa stanovišta konkretne odluke, već i kao pokazatelj raspoloženja u društvu. Jer, čak dve trećine ispitanika podržava vraćanje obaveznih đачkih uniformi, preciznije njih 68 odsto, i to i za osnovnu i za srednju školu. Ako se tome doda da još 12 odsto građana podržava uvođenje obaveznih đачkih uniformi i za osnovnu školu, to je ogromna većina građana – 80 odsto. Samo 15 odsto ne podržava uopšte vraćanje školskih uniformi za đake, dok o tome uopšte ne razmišlja 5 odsto ispitanika.

Foto: Zoran Mida / Folter

Foto: Stefan Savic

Ogromna većina podržava obavezno služenje vojske

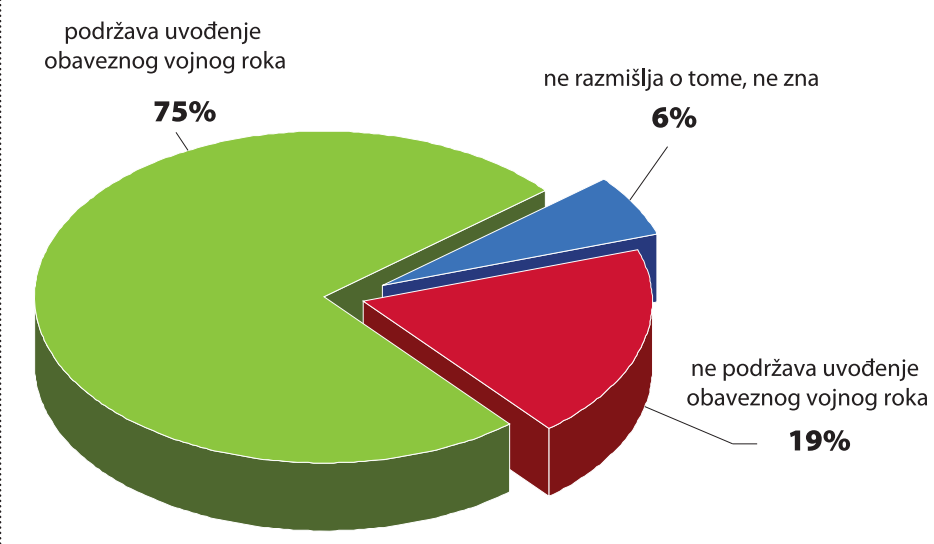
Tri četvrtine građana Srbije, ili 75 odsto podržava ponovno uvođenje služenja obaveznog vojnog roka – nalaz je koji privlači veliku pažnju. Vraćanje ove obaveze ne podržava oko jedne petine građana ili 19 odsto, dok 6 odsto ne razmišlja o tome.

U Srbiji je od 1. januara 2011. prestala obaveza služenja vojnog roka, tako da je petogodišnji period dobar vremenski razmak da se u istraživanju pokaže stav građana o tome. Kako su istakli istraživači Demostata, uprkos možda suprotnim očekivanjima, za služenje vojnog roka se u anketi najviše zalažu mladi od 30 godina i to iz zapadne Srbije i Sumadije. Najmanje raspoloženje prema vojsci vlada u Beogradu, ali je i tamo čak 69 odsto ispitanika glasalo za obavezni odlazak u kasarnu. Samo svaki peti anketirani bio je protiv.

Za služenje vojnog roka se u anketi najviše zalažu mladi od 30 godina

U ovom trenutku u Srbiji postoji mogućnost dobrovoljnog šestomesečnog služenja vojnog roka. Šta mislite o ponovnom uvođenju obaveznog vojnog roka?

Srećko Mihailović
glavni istraživač

Iznenadjujući rezultati

Sadašnje istraživanje je svojevrsni nastavak Demostatovog terenskog istraživanja iz oktobra i na neki način je provera osnovnih nalaza prethodnog istraživanja. Sadašnje istraživanje je kratko, primerno telefonskoj anketi, i sadrži samo osam osnovnih pitanja, no i pored toga potvrdili smo nalaze koje smo dobili u oktobru. O tome svedoči i naizgled banalno pitanje – šta ljudi žele sebi i svojoj porodici za Novu godinu, i šta žele Srbiji. Videlo se da ono što je utvrđeno kao trend stoji i dalje i odgovori na ova pitanja o novogodišnjim željama objašnjavaju naš prethodni nalaz. Očigledno je da u ovom društvu postoji izrazita diferencijacija na barem tri društvena „sloja“ – onaj najniži koja jedva preživljava, onaj najviši koji živi pristojno, i onaj najveći, koji se uslovno može svrstati u srednji sloj i on ipak nekako preživljava. O tome svedoče dva pitanja iz ovog istraživanja – jedno, da li će ljudi ići na zimovanje, na skijanje, na neki odmor ili nemaju uslova za to, kao i pitanje o tome da li su zaduženi, da li imaju kredite, i još više da li bi želeli da imaju kredite.

Očigledno je da u ovom društvu postoji izrazita diferencijacija na barem tri društvena „sloja“ – onaj najniži koja jedva preživljava, onaj najviši koji živi pristojno, i onaj najveći, koji se uslovno može svrstati u srednji sloj i on ipak nekako preživljava

Pokazalo se da ogromna većina naših građana nema šansi da ode na zimovanje ili bilo kakav zimski odmor. Samo jedan od deset ispitanika, može sebi da priušti odlazak na zimovanje. Kada je reč o kreditima, prilično je veliki broj ljudi kreditno zadužen, ali je veoma mali broj spreman da uzme nove kredite, svega nekoliko postotaka. Obedi preživljavanja svedoče i same novogodišnje želje. Želje građana vezane su za standard, za novac i za sve druge uslove preživljavanja. Kada je reč o Srbiji, stvari su nešto drugačije, iako su želje i dalje neposredne vezane za materijalni aspekt stvarnosti. Srbiji se želi izlazak iz krize i napredak, takvu želju iskazuje četvrtina ispitanika, potom je tu mir, i onda opet bolji standard, više novaca, veće penzije, i na kraju više posla. Taj kvartet želja karakteriše Srbiju danas – izlazak iz krize, mir, standard, posao i zaposlenje.

Tu su i pitanja koja će verovatno izazvati najviše medijske pažnje. To je pitanje o uvođenju obaveznih uniformi u osnovne i srednje škole i o obaveznom služenju vojnog roka, pored onog šestomesečnog na koje imaju pravo svi mladi ljudi. Rezultati su, barem za mene, veoma iznenadjujući, jer ogroman broj građana podržava uvođenje uniformi u škole i uvođenje uniformi za mlade ljude, odnosno obavezni vojni rok. Posebno zaprepašujuće da upravo oni koji u školama treba da nose te uniforme, podržavaju to. Nismo posebno ispitivali školsku omladinu da bi mogli da tvrdimo da takav stav prevladava u toj populaciji. Ali, našli smo da mladi ljudi od 18 do 30 godina, tek neznatno manje podržavaju uniforme nego svi od njih stariji. Isto tako je i sa vojskom. Obavezni vojni rok podržavaju i oni, koji bi, ako bi se to usvojilo, morali da idu u vojsku. Ovi nalazi ne znače nikakav stav Demostata o uvođenju vojnog roka i đaćkih uniformi, ovo je očigledno stvar visoke politike i ekonomskih procena o isplativosti vojske i ne samo vojske, tu je i pitanje da li će roditelji moći da podnesu teret nabavljanja uniformi za svoju decu koja idu školu (...)

(...) Objašnjenje želje za uniformama u školama često se objašnjava željom za jednakosti. To je velika neistina i veliko foliranje. Ne može to da prikrije enormnu socijalnu nejednakost. Uniforme bi bile privid koji traje onoliko sati koliko su deca u školi. To nije način da se smanje socijalne razlike nego da se prikriju. Možda onoliko koliko vojničke uniforme treba da prikriju enormnu nezaposlenost mladih ljudi. ■

Zoran Panović
programski koordinator

Retradicionalizacija i nostalgija

Pripadam generaciji koja je i služila obavezni vojni rok i nosila đaćke uniforme u školama. Ja sam se borio protiv i jednog i drugog, ali sada je izgleda došlo vreme da se vraća i jedno i drugo. Ovo istraživanje pokazuje jednu vrlo interesantnu kontradiktornost u društvu, a to je da želja da se služi redovni vojni rok, koja se mora povezati sa željom da se vrate đaćke uniforme u škole, što zajedno pokazuje tendenciju za retradicionalizacijom društva. Tu se bukvalno dolazi do jednog perverzno miksa – sa jedne strane je nova srpska retradicionalizacija društva, a sa druge je nostalgija za bivšom velikom jugoslovenskom državom. Tako se jedno čudno srpstvo integriše sa čudnim titoizmom i pravi se nova vrsta ponašanja, koja se mora dovesti u vezu sa vrlo visokim autoritarnim tendencijama u ovom društvu.

Ključ istraživanja, po meni je pitanje, šta biste poželeti za Novu godinu, koje se opet, jako vezuje sa odgovorima o vojnom roku i uniformama u školama. Jer, želje građana ne poklapaju. Šta hoću da kažem? Kada ispitanici govore o potrebi da se vrati redovni vojni rok, niko nema želju da se Srbija vrati na Kosovo, ili da se u 2017. godini konačno na Kosovu uspostavi Zajednica srpskih opština. Ljudi žele u Novoj godini izlazak iz krize, mir, bolji standard, više posla, a opet je ulazak u Evropsku uniju na vrlo niskom mestu na listi želja – tu želju ima samo tri odsto građana. Dakle, ljudi ne uviđaju povezanost boljeg života i standarda sa ulaskom u Evropsku uniju, ili sa približavanjem EU i zapadnim standardima, što pokazuje konfuziju u društvu, u kome ljudi nešto sebi iskreno žele, a da pritom, ne uviđaju put kako do toga da dođu

Ljudi ne uviđaju povezanost boljeg života i standarda sa ulaskom u Evropsku uniju, ili sa približavanjem EU i zapadnim standardima, što pokazuje konfuziju u društvu, u kome ljudi nešto sebi iskreno žele, a da pritom, ne uviđaju put kako do toga da dođu

Opet, to pokazuje konfuziju u društvu, u kome ljudi nešto sebi iskreno žele, a da pritom, ne uviđaju put kako do toga da dođu.

Moram da skrenem pažnju i da naklonost građana ka obaveznom vojnom roku i vraćanju uniformi u škole, može da održava neku vrstu potrebe za uspostavljanje jednakosti koja se izgubila u društvu. Jer, kao svi bili zajedno u tim uniformama i vojnim i đaćkim – i deca bogatih i deca siromašnih, što je opet izraz nostalgije za nekim prošlim vremenima. Ali, zaboravlja se da su socijalne i klasne razlike bile vrlo jake i u tim prošlim vremenima, samo što se one nisu videle jer su bile pokrivene ideologijom. Tada su deca bogatijih roditelja u školama učila engleski jezik, a siromašnijih ruski, iako su svi nosili uniforme. Kao što se i za vojni rok znalo – čiji su roditelji bogatiji, taj je služio vojni rok recimo u Beogradu, a siromašniji, na primer u Krivolaku u Makedoniji. Sva ova pitanja su složena, i ovo Demostatovo istraživanje pokazuje veliki stepen konfuzije u društvu.

Pokazuje se da se problemi uočavaju, ali ne i put kako da se ispunje novogodišnje želje za boljim životom. Istraživanje Demostata ukazuje i na bitnu razliku koja deluje jako banalno, ali je suštinska – razliku između zimovanja i letovanja. Letovanje je postalo egalitarna stvar, mogu da letuju i siromašni ljudi na razne načine. Ali, na zimovanju se vide jasne socijalne razlike, i tu nema iluzije da je letovati u Grčkoj isto što i provesti odmor u Valdizeu. ■

Ljiljana Nestorović
medijska koordinatorica

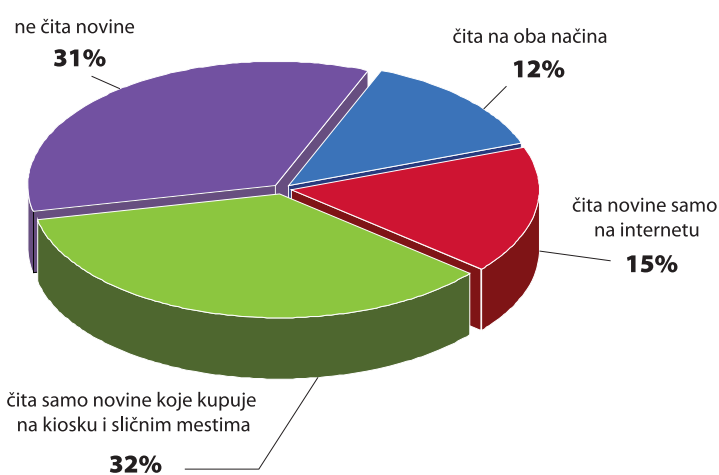
Dubinske tendencije

Pre samo mesec dana, u oktobru sproveli smo jedno zaista temeljno omnibus istraživanje, koje smo prezentovali u javnosti i čiji su nalazi predstavljali relevantan presek stanja u društvu, i na taj način nastavili smo da radimo i dalje.

Svedoci ste da su ovih dana da je čitav medijski prostor zagašen raznoraznim istraživanjima koja se uglavnom tiču predsedničkih kandidata i predsedničkih izbora. Mi se još uvek ne bavimo tim temama, jer smatramo da nema još dovoljno parametara koji bi na ozbiljan i relevantan način pokazali kako stoje stvari, uostalom kandidati se još nisu do kraja izjasnili ni da li učestvuju na izborima. Ali, smo zato uradili jedno, kako smo ga nazvali novogodišnje istraživanje, koje je vrlo relevantno, budući da nastavljamo da se bavimo dubinskim i temeljnim tendencijama na vrlo odgovoran način. Vrednosno ne kvalifikujemo rezultate, već nam je cilj da podstaknemo javnu debatu i raspravu o temama koje smatramo važnim. Ovoga puta, ma uzorku od 1.200, ispitivali smo građane da li su za neku vrstu ponovnog uvođenja služenja vojnog roka, da li su za to da se u školama uvedu obavezne đaćke uniforme u osnovnim i srednjim školama, pitali smo građane da li su zaduženi kreditima kod banaka, zatim koje novine čitaju i da li ih uopšte čitaju. Pošto ide Nova godina, pitali smo i šta slave od novogodišnjih praznika, i šta žele sebi, a šta svojoj državi u novoj 2017, sem naravno sreće i zdravlja, pošto to jedni drugima najviše želimo. ■

Mi se još uvek ne bavimo izbornim, jer smatramo da nema još dovoljno parametara koji bi na ozbiljan i relevantan način pokazali kako stoje stvari, uostalom kandidati se još nisu do kraja izjasnili

ne čita novine 31%
čita na oba načina 12%
čita novine samo na internetu 15%
čita samo novine koje kupuje na kiosku i sličnim mestima 32%

Trećina građana čita papirna izdanja novina

Istraživanje Demostata pokazalo je da trećina stanovništva ili 31 posto stanovništva uopšte ne čita novine. Samo jedan odsto više je onih koji čitaju samo novine u papirnom izdanju, odnosno one koje kupuju na kioscima i drugim mestima, njih je 32 odsto. Jedna četvrtina građana, ili 25 procenata čita novine samo na Internetu. Oko jedne desetine stanovništva, ili 12 odsto, čita na oba načina – i u papirnom izdanju i na Internetu.